

ОТ БУДАПЕЩА СПЕЦИАЛНО ЗА "ДРОМ ДРОМЕНДАР"

Стратегия за ромите - само като за пред ЕС

През пролетта Будапеща е още по-красива. Всичко е разцъфтяло и ухае на свежи цветя. Изминаха почти три месеца, от както сме в града на ренесанса, но повечето от нас не усещат разлика в подобряването на английския си език.

Някои от колегите ни като Руслан от Молдова, Флорин и Алина от Румъния вече посетиха за няколко дни домовете си с разрешение от Оливър - "шефа" разбира се. Но някои още не сме. Двадесет и шестгодишните Бояр и Марсела Тахо от Албания също. Това младо семейство очаква бебе през септември. На Марсела не ѝ е лесно, защото вече е в петия месец, а всичко, което учим изисква много време и усилия. Понякога имаме да четем повече от 200 страници на седмица и след това да напишем резюме. Не знам на мен ми е трудничко пък на нея какво ли остава. Но както и да е нали за това сме дошли тук. Казват ми, че не са планирали бебето, но много се радват и очакват с нетърпение събитието.

Албания има около 3 500 000 жители. От тях между 100-120 хиляди са роми по неофициални данни, а по статистика са около 20 000. Според Бояр най-големият проблем на ромите в Албания е образованието. Не толкова, колкото бедността, защото гост от албанците са също бедни. Бояр и Марсела Тахо са завършили в Тиранс-

кия университет. Той е бакалавър по право, а тя бакалавър по социални науки.

Според тях в Албания има няколко групи роми: мечкари, калбужии, куртофи и чергарии. Семейство Тахо са от мечкарите.

В миналото те са отглеждали коне, но сега се занимават с фермерство. Живеят предимно в селата в Югозападна Албания, където обработват земята.

Калбужииите са от пътуващите роми, които носят традиционните ромски грехи. Обикновено продават грехи-втора употреба и дребни бижута от желязо, които сами са изработили. Установяват се в началото или края на града, където продават. Куртофите също са от пътуващите роми, които изработват дребни бижута, но те са от големите търговци. Марсела казва, че са богати хора и населяват Източна Албания. Те търгували повече с турците.

Последната група са чергарите. Техният занаят е да изработват съдове от желязо и да предсказват бъдещето (те грабрен). Чергарите също пътуват и предпочитат както всички роми да живеят в палатки близо до ре-

ка или езеро.

В Албания също има дискриминация към ромите, но скрита. Според Бояр албанците не показват директно негативното си отношение пред ромите, но лесно можеш да го усетиш или видиш. "Например имаме магазин за грехи втора употреба, който се нарича - "Габи", което идва от "Габел" - Циганин", казва Бояр. "Габел" е негативна дума в Албания.

От няколко години Правителството в Албания е приело Стратегия за подобряване образованието, здравеопазването, инфраструктурата в ромските квартали както и по други проблеми, но по въпроса нищо не се прави. Почти както в България. "Само за като пред ЕС", казва Бояр. Както в България така и в Албания имиджа на ромите в медиите е негативен. Б. Тахо е правил изследване на

печатните медии през 2000 г. за няколко НПО-та и е установил, че информация за ромите може да се намери само в една рубрика - криминалната, където се използва само думата "Габи".

"Ромските проблеми не са приоритет за нашето правителство, а ромските лидери са слаби, защото нямат нужното образование", смята младият Тахо. От известно време насам ромски и неромски организации са започнали да работят по ромските въпроси, но само защото има много донори, които давали пари.

Семейство Тахо имат опит в няколко организации. Последното, което са работили преди да пристигнат в Унгария е - Бояр в UNDP като проектант по правителствени и местни въпроси на ромите, а Марсела в швейцарска организация "Terre

des hommes" като регионален координатор на проект за трафик на деца.

Бояр мечтае да завърши магистратура по Международно право в чужбина и да се завърне в страната си. Искане му се да реформира местното правителство, така че ромите да имат повече възможност за работа. Желее да създаде мрежа, в която грамотни роми ще привлекат децата в училище.

Марсела мечтае да интегрира ромските жени в обществен живот, както и да промени целите на ромските семейства. Които да не са само да живеят ген за ген за да свързват двата края, но да мислят в перспектива за тяхното и бъдещето на децата им - важна част, от която е образованието.

Дано успеят!

Виолета БОГДАНОВА

Тук на масата, на чаша кафе, всеки има какво да каже

ДРОМ ДРОМЕНДАР В 12 СТРАНИЦИ

Споделете нашата любов

от стр. 1 • **ДРОМ ДРОМЕНДАР**

Повишава се значително ролята на нашите кореспонденти от различните краища на страната, увеличава се нуждата от позадълбочено познаване на нови теми, разширяване кръга от сътрудници, консултанти, наши автори.

Решихме заедно с образованието, да отделим повече място на въпросите на културата и политиката, на първите опити на младите творци. Всеки месец ще предлагаме литературна страница, на ко-

ято ще представяме освен наши, и поети, писатели, художници от други страни. Така че - чувствайте се поканени и предлагайте своите творби. Очакваме да предложите и свои рецепти за гозби, хумор, карикатури, своята родова история или своята пхерясукхе, на вашия диалект, да разкажете за човека от вашата улица, вашата махала, когото познавате добре и искате повече хора да знаят за неговото трудолюбие, ученолю-

бивост, талант, отдаденост на обществото...

Ще открием и първите уроци по ромски език, ще се опитаме да приближим гледните точки на специалистите по въпросите на азбуката.

Драги читатели, и в този по-празничен момент няма да скрием тревозата си за абонамента, желанието ни да направим Дром дромендар първият ромски вестник издаван със средства на своите български читатели,

рекламодатели, а не с финанси, осигурявани главно от наши благодетели от чужбина.

Скъпи наши читатели от всички краища на България, Без вас, без многобройните ви писма, отзиви, бележки, без активната ви, възрожденска подкрепа едва ли ще успеем. А толкова искаме да направим, да ви донесем повече вяра и истини. Споделете нашата любов.

Васил ЧАПРАЗОВ
Гл. редактор

Ромски красавици ще се събират в Македония

Международен конкурс за ромска красота ще се проведе на 25 и 26 юни в гр. Скопие, Македония.

В него ще вземат участие ромски девойки от Гърция, Сърбия и Черна гора, Хърватия, Албания и др.

Участничките ще пристигнат в Македония няколко дни по-рано, за да вземат участие в репетициите на спектакъла. Конкурсът се провежда за 14-и път от ромската независима телевизия в Скопие BTR - Nacional.

РИЦ